

НОРАСМИЙ БИЗНЕСНИ РАСМИЙ СЕКТОРГА ЎТИШИНИ РАЎБАТЛАНТИРИШ

Алимардонов Ғайратжон Нуралиевич

*Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳузуридаги
«Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг илмий
асослари ва муаммолари» илмий-тадқиқот маркази*

Аннотация. *Тадқиқот норасмий бизнесни расмий секторга ўтишини раўбатлантириш масалаларини муҳокама қилади. Шунингдек, норасмий секторнинг айрим хусусиятлари ўрганилган, норасмий иқтисодиётдаги устунликлар ва Ўзбекистонда норасмий бизнесни расмийга ўтказиш бўйича тавсиялар шакллантирилган.*

Калит сўзлар: *норасмий иқтисодиёт, расмий иқтисодиёт, қашшоқликни камайтириш, даромадларни тақсимлаш, расмийлаштириш, сиёсат.*

ПООЩРЯТЬ ПЕРЕХОД НЕФОРМАЛЬНОГО БИЗНЕСА В ФОРМАЛЬНЫЙ СЕКТОР

Алимардонов Ғайратжон Нуралиевич

*Научно-исследовательский центр «Научные основы и
проблемы развития экономики Узбекистана» при
Ташкентском государственном экономическом университете*

Аннотация. *В исследовании обсуждаются вопросы стимулирования перехода неформального бизнеса в формальный сектор. Также были изучены некоторые особенности неформального сектора, сформулированы преимущества неформальной экономики и рекомендации по переводу неформального бизнеса в официальный в Узбекистане.*

Ключевые слова: *неформальная экономика, формальная экономика, сокращение бедности, распределение доходов, формализация, политика.*

ENCOURAGE THE TRANSITION OF INFORMAL BUSINESSES TO THE FORMAL SECTOR

Alimardonov Gayratjon Nuralievich

*Research center "Scientific bases and problems of
development of the economy of Uzbekistan" under
the Tashkent State University of Economics*

Abstract. *The study discusses the issues of encouraging the transition of informal businesses to the formal sector. Also, some features of the informal sector were studied, the advantages of the informal economy and recommendations on the transfer of informal business to the official one in Uzbekistan were formulated.*

Keywords: *informal economy, formal economy, poverty reduction, income distribution, formalization, policy.*

Кириш.

Сўнги йилларда Ўзбекистон иқтисодиётида норасмий сектор роли катта бўлди. Расмий меъерий-ҳуқуқий базадан ташқарида фаолият юритаётган кичик корхоналар мамлакат бандлиги ва даромадларини оширишга сезиларли ҳисса қўшмоқда. Бироқ ушбу корхоналарнинг норасмийлиги молиявий ресурслардан фойдаланишнинг чекланганлиги, ҳуқуқий ҳимоянинг йўқлиги, мониторинг ва солиққа тортишда қийинчиликларни келтириб чиқаради.

Расмийлаштиришнинг муҳимлигини эътироф этган ҳолда, ушбу тадқиқот норасмий бизнеснинг расмий секторга ўтишини рағбатлантирадиган сиёсатни такомиллаштириш йўллари йўналишига қаратилган.

Ўзбекистондаги норасмий иқтисодиёт кўпчилик учун муҳим ҳаёт воситаси бўлсада, унинг расмий секторга интеграциялашувига тўсқинлик қилувчи тўсиқларга дуч келмоқда. Норасмий мақомдан расмий мақомга ўтишнинг ўзига хос муаммоларини ҳал қилишга қаратилган кенг қамровли сиёсат асосининг йўқлиги бу борадаги тараққиётга тўсқинлик қилади. Норасмий бизнес динамикасини тушуниш ва уларни расмийлаштиришни рағбатлантирувчи сиёсатни такомиллаштириш Ўзбекистонда иқтисодий ривожланиш ва барқарорликни таъминлаш учун жуда муҳимдир. Қийинчиликларга ойдинлик киритиш ва самарали ечимларни таклиф қилиш орқали ушбу тадқиқот сиёсат қарорлари ҳақида маълумот берадиган ва тартибга солинадиган бизнес муҳитини рағбатлантирадиган қимматли тушунчаларга ҳисса қўшишга қаратилган.

Ушбу тадқиқот, биринчи навбатда, Ўзбекистоннинг айрим тармоқларида фаолият юритувчи корхоналар фаолиятига қаратилган бўлиб, натижаларни барча соҳалар учун тўлиқ умумлаштириш мумкин эмас. Бундан ташқари, маълумотларнинг мавжудлиги ва мамлакатдаги иқтисодий шароитларнинг ўзгарувчан табиати билан боғлиқ чекловлар ҳисобга олинади.

Адабиётлар шарҳи.

Пандемия шунчаки ҳалокатли бўлсада, унинг таъсири норасмий секторга айниқса оғир бўлди (Жаҳон банки, 2020). Хизмат кўрсатиш соҳасида таниқли бўлганлиги сабабли, норасмий ишчилар ишини йўқотиш ёки блокировкалар пайтида жиддий даромад йўқотишлари эҳтимоли кўпроқ эди (Счотте ва бошқалар, 2021). Ушбу адабиётларга таяниладиган бўлса, норасмий сектор масаласи қанчалик долзарб эканлигини гувоҳи бўлиш мумкин.

1973 йилда биринчи таърифдан бери норасмий сектор ва норасмий иқтисодиёт тушунчалари меҳнат иқтисодиётида тадқиқот мавзуси бўлиб келган (Харт, 1973). Ҳукуматлар ва сиёсатчилар ўз кун тартибига норасмий иқтисодиётни киритишни бошладилар, бу эса норасмий иқтисодиётни аниқ киритиш билан якунланди. Бугунги кунга келиб, норасмий иқтисодиётга қаратилган кўплаб сиёсат ва интервенциялар мавжуд. Сиёсат ишлаб чиқишда энг кенг тарқалган ёндашув бу расмийлаштиришдир (Виллиамс анд Роунд, 2007). Расмийлаштириш сиёсати кредит олиш имкониятини яхшилашдан тортиб, ўқитиш ва бизнесни ривожлантириш бўйича бошқа хизматларни тақдим этишдан тортиб, норасмий бизнесгача бўлган соҳани қамраб олади. Бошқа тадбирлар норасмий ва расмий иқтисодиёт ўртасидаги алоқаларни мустақамлашга қаратилган.

Расмийлаштириш иқтисодий ўсиш, бандликни яратиш, меҳнат унумдорлиги, меҳнат шароитлари ва ижтимоий ҳимояга ижобий таъсир кўрсатади (Тижденс ва бошқ., 2015). Аксинча, норасмий иқтисодиёт паст сифатли институтлар билан боғлиқ (Лояза ва бошқ., 2005). Норасмий корхоналар иқтисод учун зарарли ҳисобланади, чунки улар кўпинча бандлик тўғрисида кам ҳисобот беришади, солиқлардан қочишади, тартибга солиш ва муаллифлик ҳуқуқларини бузиш харажатларини четлаб ўтиш орқали расмий фирмаларга таҳдид соладилар (Шнайдер ва бошқ., 2011). Бинобарин, норасмий фирмаларни расмийлаштириш потенциал иқтисодий ўсишни очиш, рақобатбардошликни ошириш, иш ўринларини яратиш ва солиққа тортишдан давлат даромадларини олиш учун зарур бўлган стратегик қадам ҳисобланади.

Сиёсатчиларнинг норасмий иқтисодиётни расмийлаштиришга қаратилган кўп саъй-ҳаракатларига қарамай, ушбу расмийлаштириш аралашувларининг таъсири ҳақида тизимли далилларга оид билимлар бўшлиғи ҳали ҳам мавжуд. Расмийлаштириш сиёсати ва аралашувларига қатъий жавоблар ҳақида кам нарса маълум ва адабиётда уларнинг муваффақияти ҳақида қарама-қарши далиллар мавжуд. Мета-регрессия таҳлили (МРА) иқтисодиётнинг турли соҳаларида, масалан, меҳнат иқтисодиётида (Гримм ва Паффхаусен, 2015), халқаро иқтисодиётда (Демена ва Бергеижк, 2017) қўлланилган ва ривожланиш иқтисодиёти (Хавранек ва бошқалар, 2016), фирмаларни расмийлаштириш бўйича хусусий сектор сиёсати натижаларини қамраб олувчи мета-таҳлил йўқ. Расмийлаштиришга ёрдам берадиган сиёсатга қаратилган иккита шарҳ мавжуд (Гримм ва Паффхаусен, 2015; Брухн ва Маккензи, 2014). Брухн ва Маккензи (2014) таъкидлашча, мажбурий ҳаракатларни кучайтириш расмийлаштириш ставкаларининг ошишига олиб келиши мумкин ва йирик норасмий фирмаларни расмийлаштиришдан фискал фойда бўлиши мумкин. Иккинчи тадқиқот норасмийликка алоҳида эътибор бермасдан, бандликни яратиш бўйича хусусий сектор

аралашуви натижаларини таҳлил қилувчи тизимли таҳлилни тақдим этади (Гримм ва Паффхаусен, 2015).

Таҳлил ва натижалар муҳокамаси.

Бизга маълумки, ҳукуматлар рўйхатга олиш тартиб-қоидаларини соддалаштиришдан тортиб, ҳуқуқни муҳофаза қилишни кучайтиришгача бўлган турли аралашувлар орқали расмийлаштиришга ёрдам беради. Ушбу аралашувлар учта асосий сиёсат ёндашувига бўлиниши мумкин:

- ✓ харажатларни камайтириш ва тартибларни соддалаштириш;
- ✓ имтиёзларни ошириш;
- ✓ амал қилиш даражасини ошириш. Бундан ташқари, айрим аралашувлар ахборот ва хабардорлик кампаниялари билан бирга олиб борилади.

Бугунги кунда жаҳон мамлакатлари тажрибасига қарайдиган бўлсак, норасмий сектор фаолиятини расмийлаштириш бўйича кўплаб илмий-амалий ишлар амалга ошириб келинмоқда. Ушбу тадқиқотлар доирасида эътиборга молик айрим жиҳатларини қуйидаги 1-расмда шакллантирганмиз.

1-расм. Норасмий секторнинг хусусиятлари¹⁰⁴

Илмий тадқиқотларга асосланган ҳолда ушбу хусусиятларни кўриб чиқсак:

Норасмий ишчиларнинг хусусиятлари. Расмий сектордаги ишчиларга қараганда, норасмий сектордаги ишчилар одатда паст малакали ва кам маош оладилар, молиявий ва ижтимоий хавфсизлик тармоқларидан камроқ фойдаланишлари мумкин (Лоайза, 2018). Улар кўпинча гавжум шароитларда яшайдилар ва ишлайдилар ва барча операцияларни нақд пулда амалга оширадилар - касалликнинг тарқалишига ёрдам берадиган омиллар (Сурисо анд Галеотти, 2020). Энг кенг тарқалган норасмийликка эга бўлган одамлар соғлиқни сақлаш соҳасидаги фавқулудда вазиятлар учун тўғридан-тўғри чўнтагидан тўлашлари керак бўлса, қашшоқликка тушиб қолиш эҳтимоли кўпроқ бўлишига олиб келади. Бу эса расмий секторга ўтиш қанчали муҳим деган саволга жавоб бера олади.

Норасмий фирмаларнинг хусусиятлари. Норасмий фирмалар одатда кўп меҳнат талаб қилади ва хизматлар соҳасида кўпроқ тарқалган. Бундай фирмалар, айниқса, ижтимоий ўзаро таъсирларни қисқартириш чораларидан қаттиқ таъсирланган (Паницца, 2020). Норасмий фирмалар ички маблағларга таянади, бу уларни юмшатиш ва бошқа назорат чоралари

¹⁰⁴ Тадқиқотлар доирасида муаллиф томонидан шакллантирилган.

натijasida келиб чиқадиган пул оқимининг узилишига айниқса заиф қилади (Фарози, 2014). Кўриб турганимиздек, яна бошқа хусусияти билан ҳам норасмийликдаги муаммо кўзга ташланади. Юқоридаги ишчилар бўйича бўладиган ҳолатни ижтимоий масала сифатида қарайдиган бўлсак, фирмалар билан боғлиқ ҳолатда унинг иқтисодий заифлиги аёнлашмоқда.

Кенгроқ ривожланиш муаммолари. Норасмийлик кенг тарқалган мамлакатларда ҳукуматлар энг муҳтожларга аниқ мақсадли ёрдамни самарали етказиб бериш учун чекланган ресурсларга ва кам маъмурий тузилмаларга эга (Муралидҳаран ва бошқалар, 2016). Тўғрироқ талқин қиладиган бўлсак, каттароқ норасмий иқтисодиёт заифроқ иқтисодий, фискал, институционал ва ривожланиш натижалари билан боғлиқ. Ўртача норасмийлик даражаси ўртачадан паст бўлган мамлакатларда аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот тахминан тўртдан бир қисмини ташкил қилади. Яъни ҳар қандай ҳолатда ҳам норасмий иқтисодиётнинг келажаги йўқлиги ва таҳдидлар билан тўла эканлигидан далолат беради. Шу сабабли ҳам унинг ожиз томонлари доим унинг заифлигини таъминлаб, ундаги иштирок этувчилар фаолиятини барқарорлигига доимий хавфларни вужудга келтиради. Жамият аъзоларида келажак учун замин бўлмагандан кейин, бир марталик фаолият даражасидаги норасмий сектордан расмий секторга ўтиши муҳим аҳамиятга эга ҳисобланади.

Шу билан бирга, норасмий ва расмий иқтисодиёт ўртасидаги муносабатлар мураккаб ва турли жараёнлар уларнинг динамикасига турлича таъсир қилиши мумкинлигини ҳам алоҳида таъкидлаш керак (1-жадвал).

1-жадвал

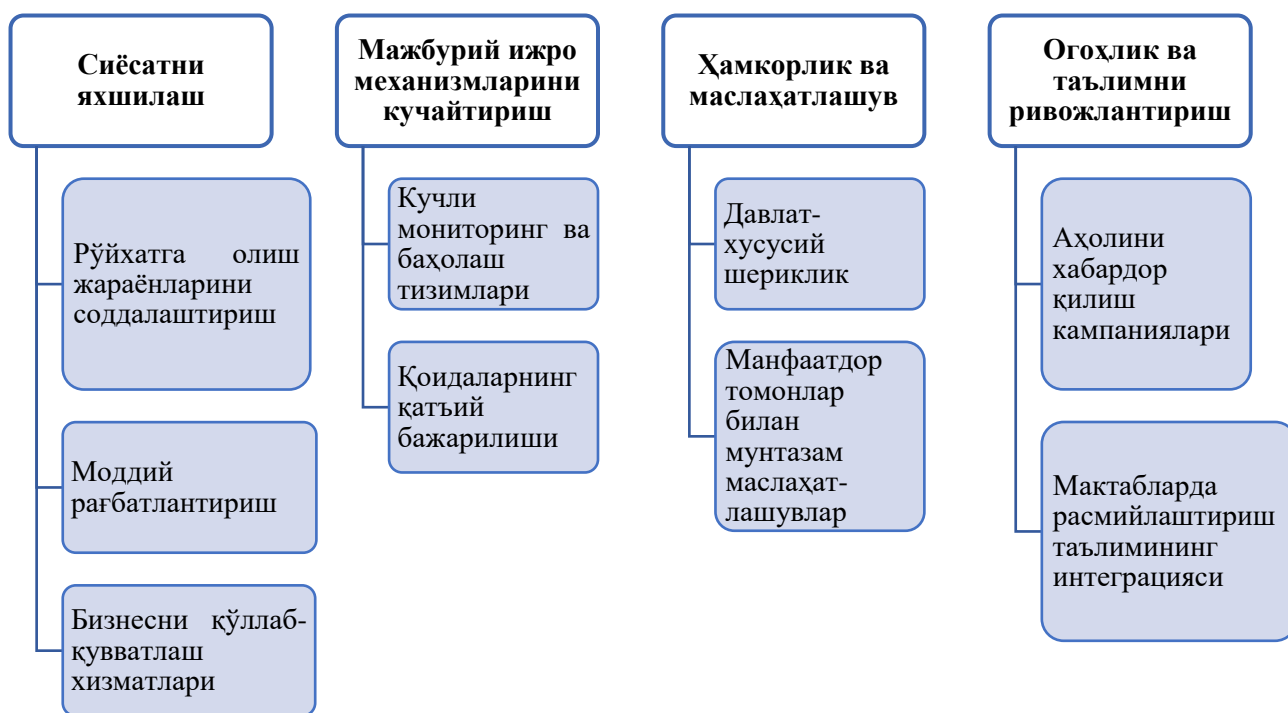
Норасмий иқтисодиётдан расмий иқтисодиётга ўтишдаги тафовутлар¹⁰⁵

Кўрсаткичлар	Изоҳи
Устунлиги	Норасмий иқтисодиёт кўпинча иқтисодий қийинчиликларга чидамлилигини намойиш этади. Кўпчилик норасмий фаолият билан зарурат туфайли шуғулланади ва бу секторлар ўзгарувчан шароитларга тезда мослаша олади.
Таъсири	Норасмий иқтисодиёт кўчадаги сотувчилардан тортиб кичик тадбиркорларгача бўлган кенг кўламли фаолият турларини ўз ичига олади. Бу фаолият бандликка сезиларли ҳисса қўшади ва шахсларнинг расмий иқтисодиётга кириши учун қадам бўлиб хизмат қилиши мумкин.
Сиёсий	Норасмий сектордан расмий секторга ўтиш ҳар доим ҳам оддий эмас. Бу қўллаб-қувватловчи сиёсат, инфратузилма ва қулай бизнес муҳитини талаб қилади.
Ижтимоий ва иқтисодий	Иш билан таъминлаш, ижтимоий ҳимоя ва адолатли иш ҳақи билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишда норасмий ишчиларни расмий иқтисодиётга интеграциялашга ҳаракат қилиш муаммосининг мавжудлиги.
Ҳиссаси	Айрим минтақаларда норасмий иқтисодиёт умумий иқтисодий фаолиятнинг муҳим қисмини ташкил қилади.

Умуман олганда, норасмий иқтисодиёт билан боғлиқ муаммолар мавжуд бўлсада, унинг дунё аҳолисининг муҳим қисмини яшаш воситаларини таъминлашдаги ролини ҳам тан олиш керак. Турли ҳудудларнинг ўзига хос шароитларини ва норасмий ишчиларнинг эҳтиёжларини ҳисобга оладиган яхлит ёндашув иқтисодий фаолиятни расмийлаштириш билан боғлиқ мураккабликларни ҳал қилиш учун жуда муҳимдир.

2-расмда кўриниб турибдики, Ўзбекистонда норасмий бизнеснинг расмий секторга муваффақиятли ўтиши сиёсатни такомиллаштириш, амалга ошириш механизмлари, ҳамкорлик ва маслаҳатлашувлар, шунингдек, хабардорлик ва таълимнинг турли жиҳатларини кўриб чиқувчи кўп қиррали ва комплекс ёндашувни талаб қилади.

¹⁰⁵ Муаллиф томонидан шакллантирилган.

2-расм. Ўзбекистонда норасмий бизнеснинг расмий секторга ўтишини рағбатлантириш учун тавсиялар¹⁰⁶

Сиёсатни яхшилаш нуқтаи назаридан:

- норасмий мақомдан расмий мақомга ўтишни осонлаштириш учун ҳукуматга тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш жараёнларини соддалаштириш тавсия этилади. Бу рўйхатга олиш тартиб-қоидаларини рақамлаштириш, бюрократик тўсиқларни камайитириш ва тадбиркорларни расмийлаштириш жараёнида йўл-йўриқ кўрсатиш учун фойдаланувчиларга қулай ресурсларни тақдим этишни ўз ичига олади.

- норасмий бизнесни ўз фаолиятини расмийлаштиришга ундаш учун мақсадли молиявий рағбатлантиришни жорий этиш. Бу расмий секторга муваффақиятли ўтаётган корхоналар учун солиқ имтиёзлари, субсидиялар ёки грантларни ўз ичига олиши мумкин ва шу билан риоя қилиш ва расмийлаштириш билан боғлиқ молиявий юкни енгиллаштиради.

- расмийлаштириш талабларини тушуниш ва қондиришда норасмий тадбиркорларга ёрдам бериш учун бизнесни қўллаб-қувватлаш бўйича қулай хизматларни, шу жумладан ўқув дастурлари ва мураббийлик ташаббусларини йўлга қўйиш лозим. Саноат уюшмалари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва таълим муассасалари билан ҳамкорлик қилиш ушбу қўллаб-қувватлаш хизматлари самарадорлигини оширишга имкон бериши мумкин.

Мажбурий ижро механизмларини кучайтириш:

- расмийлаштириш ҳаракатларининг боришини кузатиш учун мустаҳкам мониторинг ва баҳолаш тизимларини жорий қилиш лозим. Бу реал вақт режимида маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш учун технологиядан фойдаланишни ўз ичига олади, бу эса расмийларга қийинчиликларни аниқлаш ва шунга мос равишда аралашувни созлаш имконини беради.

- норасмий секторда фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектларига нисбатан татбиқ этиш механизмларини такомиллаштириш, талабларга риоя қилмаслик учун жазо чораларини изчил қўллашни таъминлаш. Бу солиқ тўлашдан бўйин товлаш, меҳнат амалиёти ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар бузилиши билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда назорат қилувчи органлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар салоҳиятини кучайтиришни ўз ичига олади.

¹⁰⁶ Муаллиф томонидан шакллантирилган.

Ҳамкорлик ва маслаҳатлашувни йўлга қуйиш:

- ҳукумат ва бизнес ҳамжамиятининг ҳамкорлигини ривожлантириш учун давлат-хусусий шерикликни рағбатлантириш лозим. Чунки ҳамкорликни шакллантириш ва амалга оширишда хусусий сектор каби манфаатдор томонларини жалб қилиш орқали расмийлаштиришни рағбатлантириш учун янада яхлит ва самарали ёндашувга эришиш мумкин.

- манфаатдор томонлар, жумладан, норасмий бизнес, саноат бирлашмалари ва фуқаролик жамияти вакиллари билан мунтазам маслаҳатлашувларни ташкил этиш керак. Бу чоралар тўғридан-тўғри таъсир кўрсатганларнинг тажрибаси ва истиқболлари асосида хабардор бўлишини таъминлайди, бу эса янада қамраб олувчи ва самарали стратегияларга олиб келади.

Огоҳлик ва таълимни ривожлантириш:

-расмийлаштиришнинг афзалликлари ва мавжуд ёрдамлар ҳақида норасмий бизнесни ўргатиш учун кенг қамровли жамоатчиликни хабардор қилиш кампанияларини бошлаш лозим. Бу маълумотни самарали тарқатиш учун мультимедиа кампаниялари, семинарлар ва жамоатчилик билан боғлиқ дастурларни ўз ичига олган каттагина чора-тадбирлардан иборат.

- расмийлаштириш ва бизнесга мувофиқлик бўйича таълимни таълим масканларидаги ўқув дастурларига интеграциялаш, керак бўлса мактаб таълимидан, эрта ёшдан бошлаб расмий секторда фаолият юритиш муҳимлигини тушунтиришни ривожлантириш. Ушбу ёндашув келажак авлодларда мувофиқлик ва тадбиркорлик маданиятини шакллантиришга хизмат қилиб, келажакда молиявий саводхонлигини ошишига ва ҳуқуқий онгининг ривожланишига таъсир кўрсатади.

Хулоса ва таклифлар.

Хулоса қиладиган бўлсак, тавсиялар Ўзбекистонда норасмий бизнесни расмий секторга ўтказиш билан боғлиқ кўп қиррали муаммоларни ҳал қилувчи кенг қамровли асосини тақдим этади. Ушбу чора-тадбирларнинг муваффақияти уларнинг самарали амалга оширилиши ва корхоналарнинг ўзгарувчан эҳтиёжлари ва иқтисодий ҳолатга доимий мослашувига боғлиқ. Ўзбекистонда барқарор ва инклюзив иқтисодий расмийлаштиришга эришиш учун ҳукумат, бизнес ва фуқаролик жамияти иштирокидаги ҳамкорлик ва маслаҳатчи ёндашув муҳим аҳамиятга эга.

Адабиётлар/Литература/Reference:

Bruhn M., McKenzie D.J. (2014) *Entry Regulation and Formalization of Microenterprises in Developing Countries. World Bank Research Observer*, 29, pp. 186-201

Demena B.A., van Bergeijk P.A. (2017) *A meta-analysis of FDI and productivity spillovers in developing countries. Journal of Economic Surveys*, 31 (2), pp. 546-571

Farazi, S. 2014. "Informal Firms and Financial Inclusion: Status and Determinants." *Policy Research Working Paper 6778, World Bank, Washington, DC.*

Grimm M., Paffhausen A.L. (2015) *Do interventions targeted at micro-entrepreneurs and small and medium-sized firms create jobs? A systematic review of the evidence for low and middle income countries. Labour Economics*, 32, pp. 67-85

Hart K. (1973) *Informal Income Opportunities and Urban Employment in Ghana. Journal of Modern African Studies*, 11 (1), pp. 61-89

Havráněk T., Horvath R., Zeynalov A. (2016) *Natural resources and economic growth: A meta-analysis. World Development*, 88, pp. 134-151

Loayza, N.V., Oviedo, A.M. and Servén, L., 2005. *The Impact of Regulation On Growth And Informality - Cross-Country Evidence, Vol. 1 of 1. The World Bank.*

Loayza, N. 2018. "Informality: Why Is It So Widespread and How Can It Be Reduced?" *Research & Policy Brief 20, World Bank, Kuala Lumpur, Malaysia.*

Muralidharan, K., P. Niehaus, and S. Sukhtankar. 2016. "Building State Capacity: Evidence from Biometric Smartcards in India." *American Economic Review* 106 (10): 2895-929.

Panizza, U. 2020. "Europe's Ground Zero." In *Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes*, edited by R. Baldwin and B. Weder di Mauro, 151-66. *Center for Economic Policy and Research. Washington, DC: CEPR Press.*

Schneider F., Buehn A., Montenegro C.E. (2011) *Shadow Economies all Over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007. Handbook on the Shadow Economy*, pp. 9-77

Schotte, S., M. Danquah, R. D. Osei, K. Sen, and UNU-WIDER. 2021. "The Labour Market Impact of COVID-19 Lockdowns: Evidence from Ghana." Working Paper 21-27, United Nations University—World Institute for Development Economics Research, Helsinki, Finland.

Surico, P., and A. Galeotti. 2020. "The Economics of a Pandemic: The Case of COVID-19." European Research Council, Brussels, and Wheeler Institute, London. <https://sites.google.com/site/paolosurico/covid-19>.

Tijdens K., Besamusca J., Van Klaveren M. (2015) *Workers and Labour Market Outcomes of Informal Jobs in Formal Establishments. A Job-Based Informality Index for Nine Sub-Saharan African Countries. European Journal of Development Research*, 27 (5), pp. 868-886

Williams C.C., Round J. (2007) *Re-thinking the Nature of the Informal Economy: Some Lessons from Ukraine International Journal of Urban and Regional Research*, 31 (2), pp. 425-441

World Bank. 2020. *South Asia Economic Focus: The Cursed Blessing of Public Banks. Spring. Washington, DC: World Bank.*